

Havsmiljöpolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 23 motionsyrkanden som rör havsmiljöpolitik. I motionerna tas bl.a. upp frågor om Östersjöarbetet, förslaget till marin strategi för EU, behovet av nya förvaltningsformer för haven, utveckling av de internationella havskonventionerna Helcom och Oskar samt behovet av forskning om och åtgärder mot övergödning av haven.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks, främst med hänvisning till pågående arbete inom området på nationell och internationell nivå samt inom EU.

I betänkandet finns elva reservationer (s, v och mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Bakgrund	5
Miljötillståndet i haven	5
Tidigare beredning	6
Utskottets överväganden	8
Utveckling av havsmiljöarbetet	8
Förvaltning av havet m.m.	10
EU:s marina strategi och ekonomiska ansvar	13
Internationell samverkan	14
Forskning och tillgänglighet till havsmiljödata	16
Åtgärder mot övergödning	18
Reservationer	22
1. Utveckling av havsmiljöarbetet, punkt 1 (s)	22
2. Förvaltning av havet, punkt 2 (v)	23
3. Utredning om myndighetsansvar för öppet hav, punkt 3 (v, mp)	23
4. Förvaltnings- och restaureringsplaner för Stockholmsregionen, punkt 4 (s, v, mp)	24
5. EU:s marina strategi, punkt 5 (v)	25
6. EU:s ekonomiska ansvar för Östersjöns renovering, punkt 6 (v, mp)	26
7. EU:s ekonomiska verksamhet i övrigt, punkt 7 (v)	26
8. Internationell samverkan, punkt 8 (v)	27
9. Forskning och tillgänglighet till havsmiljödata, punkt 9 (v)	28
10. Åtgärder mot övergödning, punkt 10 (s, v, mp)	28
11. Förbud mot fosfater i tvättmedel, punkt 11 (s, v, mp)	29
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	30
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

- 1. Utveckling av havsmiljöarbetet**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ367.
Reservation 1 (s)
- 2. Förvaltning av havet**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ390 yrkandena 1 och 2.
Reservation 2 (v)
- 3. Utredning om myndighetsansvar för öppet hav**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ390 yrkandena 37 och 38.
Reservation 3 (v, mp)
- 4. Förvaltnings- och restaureringsplaner för Stockholmsregionen**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ339 yrkandena 2 och 3.
Reservation 4 (s, v, mp)
- 5. EU:s marina strategi**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ390 yrkande 3.
Reservation 5 (v)
- 6. EU:s ekonomiska ansvar för Östersjöns renovering**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ390 yrkande 4.
Reservation 6 (v, mp)
- 7. EU:s ekonomiska verksamhet i övrigt**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ390 yrkande 5.
Reservation 7 (v)
- 8. Internationell samverkan**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ390 yrkandena 6–14.
Reservation 8 (v)
- 9. Forskning och tillgänglighet till havsmiljödata**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ390 yrkandena 36 och 40.
Reservation 9 (v)
- 10. Åtgärder mot övergödning**
Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ268 yrkande 5.
Reservation 10 (s, v, mp)

11. Förbud mot fosfater i tvättmedel

Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ401.

Reservation 11 (s, v, mp)

Stockholm den 26 april 2007

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Carina Ohlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Ohlsson (s), Claes Västerteg (c), Ola Sundell (m), Jeppe Johnsson (m), Bengt-Anders Johansson (m), Anita Brodén (fp), Ann-Kristine Johansson (s), Sofia Arkelsten (m), Jan-Olof Larsson (s), Sven Gunnar Persson (kd), Wiwi-Anne Johansson (v), Lena Hallengren (s), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Rune Wikström (m), Aleksander Gabelic (s) och Maria Östberg Svanelind (s).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Under allmänna motionstiden hösten 2006 väcktes ett antal motioner med sammanlagt 23 yrkanden inom området havsmiljöpolitik. Dessa yrkanden behandlas i detta betänkande. Flertalet av de frågor som motionsyrkandena rör har tidigare behandlats av utskottet, senast i betänkningarna 2005/06: MJU3 (Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag m.m.) och 2005/06: MJU4 (En nationell strategi för havsmiljön).

Miljötilståndet i haven

Haven runt Sveriges kuster kan delas in i tre större områden Bottniska viken, egentliga Östersjön och Västerhavet. Bottniska viken omgärdas av Sverige och Finland och dess miljöproblem är i huvudsak lokala utom när det gäller miljögifter. Egentliga Östersjön omgärdas av Sverige, Finland, Ryssland, Estland, Litauen, Lettland, Polen, Tyskland och Danmark. Det är hårt belastat av gödande ämnen, ett ohållbart uttag av fisk, utsläpp från sjöfarten och en diffus spridning av miljögifter från omgivande länder och långväga luftburen tillförsel. Gamla utsläppsförsyndelser av miljögifter utgör ett betydande problem. Västerhavet (Skagerrak och Kattegatt) omgärdas av Sverige, Norge och Danmark. Kattegatt påverkas av närsaltutsläpp från Danmark och Sverige men också av utflödet från Östersjön. Skagerrak å andra sidan påverkas speciellt av närsaltsflödet från de kontinentala floderna men också från Norge, Sverige och Danmark. Både Kattegatt och Skagerrak är påverkade av övergödning och fiske- och sjöfartsnäringarna.

Ett omfattande arbete för att lösa miljöproblemen pågår sedan flera decennier, både i Sverige, i andra länder och i det internationella samarbetet. Det internationella samarbetet sker huvudsakligen kring de marina konventionerna Helcom (konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö, Helsingforskommissionen) och Oskar (konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten). EU har genom den gemensamma jordbrukspolitikerna och den gemensamma fiskeripolitiken stort inflytande på miljöutvecklingen i havet. Flera EU-direktiv har också stor betydelse för hur åtgärder på miljöområdet utformas. Det saknas dock en gemensam havspolitik inom EU.

Kommissionen har under 2006 presenterat en grönbok om unionens framtida havspolitik där en europeisk vision för oceanerna och haven beskrivs, Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Unionens framtida havspolitik: En europeisk vision för oceanerna och haven, KOM (2006) 275 slutlig. Grönboken utgår från Lissabonstrategin och klagör

EU:s roll och ledarskap när det gäller havsfrågorna samt efterlyser nya verktyg och nya former att styra förvaltningen av haven. Synpunkter på grönboken kan lämnas fram till den 30 juni 2007. Grönboken bereds inom Regeringskansliet. Ansvarigt utskott i riksdagen – trafikutskottet – kommer att lämna ett utlåtande i maj månad.

Europeiska kommissionen har även presenterat ett förslag till direktiv om en marin strategi, Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område, KOM(2005) 505 slutlig. Förslaget har antagits vid ett miljörådsmöte i december 2006 och därefter lämnats till Europaparlamentet för en andra läsning under 2007. Syftet med direktivet är framför allt att skapa ett ramverk för att nå ett ”gott miljötillstånd” i den marina miljön senast 2021. Den bygger på en kombinerad ansats på EU-nivå och på regional nivå. Gemensamma övergripande mål och ansatser läggs fast på EU-nivå men detaljutformning, planering och genomförande av åtgärder lämnas till den regionala nivån.

Tidigare beredning

I juli 2002 tillkallade den dåvarande regeringen en kommission – som antog namnet Havsmiljökommissionen – med uppdrag att sammanfatta kunskapsläget avseende miljötillståndet i Sveriges kust- och havsområden, att utforma övergripande strategier på kort och lång sikt samt att föreslå åtgärder som kan bryta den pågående negativa utvecklingen i havsmiljön, så att de tre miljökvalitetsmålen *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning* kan nås till 2020. I juni 2003 överlämnade kommissionen utredningsbetänkandet *Havet – tid för en ny strategi* (SOU 2003:72). Delar av betänkandet har behandlats i regeringens proposition Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag, som med vissa tillägg antogs av riksdagen i november 2005 (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:48–49). I regeringens skrivelse 2004/05:173 En nationell strategi för havsmiljön utpekades den strategiska inriktningen för det svenska havsmiljöarbetet på kort och lång sikt. I skrivelsen anges att en ny modell för förvaltning av havsmiljön bör etableras, med en ökad samordning mellan berörda myndigheter. Den nya förvaltningen av havet bör utgå från ekosystemansatsen, dvs. att nyttjandet av havet inte leder till effekter som gör att ekosystemens livsuppehållande förmåga försämras eller förstörs. I skrivelsen betonas att ett fördjupat internationellt samarbete, särskilt inom EU och övriga Europa, är en förutsättning för framgång och att kraftfulla nationella insatser är en förutsättning för ett lyckat internationellt agerande. Lokal delaktighet, bred samverkan mellan aktörer och regional samordning betonas, liksom skyddet av arter, miljöer och ekosystem. Skrivelsen godkändes av riksdagen i november 2005 (bet. 2005/06: MJU4, rskr. 2005/06:30). En samordningsgrupp för havsmiljöfrågor bestående av generaldirektörerna från 16 myndigheter har upprättats. Denna

grupp presenterade i följande en actionsplan för havsmiljön (Naturvårdsverket, Rapport 5563, april 2006). Vid Naturvårdsverket har ett havsmiljöråd inrättats. Naturvårdsverket och andra myndigheter har fått en rad regeringsuppdrag med anledning av 2005 års miljömålsproposition och havsmiljöskrivelse. Några har redovisats, andra kommer att redovisas under innevarande eller nästa år.

Utskottets överväganden

Utveckling av havsmiljöarbetet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (s) om en utveckling av Östersjöns miljöarbete.

Jämför reservation 1 (s).

Motionen

I motion MJ367 (s) anges att Östersjöns miljöarbete bör utvecklas i enlighet med den inslagna linjen. Motionärerna konstaterar att det krävs kraftfulla politiska insatser och samarbete mellan länder för att förbättra situationen i Östersjön. Som exempel på tidigare svenska biståndsinsatser framhålls arbetet med att bygga reningsverk i de baltiska länderna. Enligt motionärerna är det väsentligt att utvecklingen fortsätter i den riktningen och att inga redan tilldelade resurser omfördelas. Vidare anges att arbetet måste präglas av demokrati och samarbete, varför kontakten inom EU och mellan länderna kring Östersjön måste öka. Eftersom arbetet med att rädda Östersjön kommer att ta lång tid måste arbetet ges kontinuerlig prioritet av regeringen.

Utskottets ställningstagande

Redan i regeringsförklaringen och i den efterföljande budgetpropositionen (prop. 2006/07:1 utg.omr. 20 s. 16 och 36) klargjorde regeringen att den håller havsmiljön som en av de högst prioriterade frågorna inom miljöområdet och att den avser att lägga stor kraft på att säkerställa Östersjön och Västerhavet som levande hav. Havsmiljöarbetet ska drivas brett med ansvar och genomförande fördelat på ett stort antal berörda aktörer, både nationellt och internationellt. För att kunna utöka miljöövervakningen i havsmiljön föreslogs i budgetpropositionen att anslaget för miljöövervakning skulle förstärkas med 20 miljoner kronor per år 2008 och 2009. I december 2006 fattade riksdagen beslut i enlighet med regeringens förslag (bet. 2006/07:MJU1, rskr. 2006/07:65). Regeringen har därefter uttalat att den avser att bygga vidare på de initiativ som presenterades i den förra regeringens nationella havsmiljöstrategi (regeringens skrivelse 2004/05:173) och att den överväger att ta ett bredare grepp för att tydliggöra sektorernas ansvar för havsmiljön, speciellt jordbruk, sjöfart och fiske. En proposition på området kommer att presenteras.

Havsmiljöfrågorna är således en av regeringens stora prioriteringar. I 2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/07:100), som presenterades av regeringen den 16 april 2007, lades grunden för en ny sammanhållen havspolitik. Regeringen föreslår att ett nytt anslag, 34:12 Havsmiljö, förs upp i statsbudgeten med 40 miljoner kronor för 2007. För de kommande åren beräknas 100 miljoner kronor 2008, 150 miljoner kronor 2009 samt 200 miljoner kronor 2010. En viktig grund för regeringens havsmiljö-satsning är att få en bred kunskap för att kunna fatta rätt beslut om miljö- och kostnadseffektiva åtgärder. Regeringen avser därför att ta initiativ till en samhällsekonomisk rapport om haven där de samhällsekonomiska konsekvenserna av miljöförstöringen i haven, inklusive scenarier med åtgärder eller ”business-as-usual”, ska belysas. Sverige kommer att bjuda in andra regeringar i arbetet. Ambitionen är att rapporten ska vara klar inför svenska ordförandeskapet i EU 2009. Vidare avser regeringen att ta initiativ till att utveckla prognosmodeller för algblomning och havsmiljöscenarier för att kunna bedöma nyttan av planerade åtgärder och resursinsatser. Riktad forskning, försöksverksamhet, pilotprojekt och prognosmodeller ska initieras under 2007 för att tidigt ge de praktiska erfarenheter som är nödvändiga för en fortsatt ambitiös havspolitik. För att få bättre kunskap om landskapet under ytan ska havsbottenarna kartläggas.

Regeringen avser även att framöver presentera ett antal konkreta åtgärder som kan ge relativt snabba miljöförbättringar. Särskild vikt kommer att läggas vid åtgärder som skapar förutsättningar för en fortsatt utveckling. Vissa åtgärder kommer att ha karaktären av pilotprojekt för att i mindre skala testa nya metoder och tekniker. Andra insatser är valda för att komplettera kunskapsbasen så att rätt beslut om miljö- och kostnadseffektiva åtgärder ska kunna fattas framöver. Några av satsningarna kan komma i gång i mindre skala redan under 2007 och därefter i ökad omfattning under åren 2008–2010. Exempel på åtgärder är:

- Syresättning av syrefattiga bottenar. En nyckelåtgärd är en satsning på några avgränsade pilotprojekt för syresättning och eventuell saltinblandning i syrefattiga bottenar. Starten kan ske i kustnära områden i Stockholms skärgård och Bohuslän där projekten tidigt får en synbar positiv effekt.
- Havsrestaurering genom utfiskning av skarpsill vid avgränsat kustområde. Med ökat fiske av det omfattade överskottet av skarpsill kan övergödningen reduceras samtidigt som bestånden av torsk och strömming ökar, vilket bidrar till att återskapa ett naturligt ekosystem. Ett avgränsat och tidsbegränsat projekt startar inom utvalt område.
- Återskapa marina vandringsvägar. Arbetet för att skapa vandringsvägar förbi olika typer av vattenregleringar och hinder har pågått i en alltför långsam takt under många år, där lax och öring tagit skada. Pilotprojekt ska utveckla metoder för återskapandet av naturliga vandringsvägar.

Regeringen är djupt engagerad och pådrivande i förhandlingarna om EU:s marina direktiv och i Helcomarbetet med framtagandet av Baltic Sea Action Plan, som kommer att antas i november 2007. I förhandlingarna om EU:s marina direktiv har Sverige varit det mest pådrivande medlemslandet när det gäller att få till stånd bindande regler. Utskottet hade, i likhet med regeringen, gärna sett mer långtgående åtaganden och tydligare skrivningar i det förslag till direktiv som antogs vid miljöministrarnas rådsmöte den 18 december 2006 i Bryssel men välkomnar att förslaget nu, efter initiativ från den svenska regeringen, uttryckligen stimulerar länder med särskilt utsatta marina vatten att skapa pilotområden. Det innebär att insatser i Östersjön kan gå före, andra förvaltningsformer mellan länderna kan prövas och projekt för kunskaps- och erfarenhetsutbyte initieras. Regeringens ambition är att miljöarbetet i Östersjön ska ligga i framkant, spridas till övriga länder och tjäna som exempel inom ramen för EU:s strategi.

Sverige deltar också i utarbetandet och genomförandet av EU:s transnationella samarbetsprogram i Östersjöregionen, som under perioden 2007–2013 kommer att omfatta 209 miljoner euro. Insatser för Östersjöns miljö och skötseln av Östersjön som en gemensam resurs för Östersjöländerna är en prioritet i programmet som täcker elva länder, inklusive Ryssland och Vitryssland. Sverige driver sedan länge ett samarbete med Ryssland i miljöfrågor för att åtgärda de stora föroreningskällorna i S:t Petersburgsområdet och Kaliningrad och för att utveckla aktionsprogram på jordbruksmiljöområdet. Detta är viktiga insatser för Östersjön. Regeringen avser fortsätta med att driva havsmiljöfrågorna internationellt genom att föregå med gott exempel och ta nya initiativ. Som exempel kan nämnas att det nyligen, den 19–20 april 2007, på svenskt initiativ hållits ett internationellt högnivåmöte i Saltsjöbaden om övergödningssituationen i Östersjön. Vid mötet deltog för första gången representanter från såväl miljö- som jordbruksdepartementen i Östersjöländerna. Med det arbete som bedrivs på området anser utskottet att motion MJ367 (s) är tillgodosedd. Motionen avstyrks därför.

Förvaltning av havet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (v) om ny förvaltning av havet och om utredning av myndighetsansvar för exploateringsprojekt till havs. Riksdagen avslår även två motionsyrkanden (v) om åtgärder av Länsstyrelsen i Stockholms län.

Jämför reservationerna 2 (v), 3 (v, mp) och 4 (s, v, mp).

Motionerna

Vänsterpartiet anför i motion MJ390 att regeringen bör agera för att en ny tvärssektoriell havsförvaltning ska utformas (yrkande 1) och för att Östersjön och Kattegatt ska utses till pilotprojekt inom den nya havsförvaltningen (yrkande 2). Enligt motionärerna är det av stor vikt att havens ekosystem får en samordnad och hållbar förvaltning. Förvaltningen bör vara tvärssektoriell och kunna hantera komplexa samband. Fisk och fiskefrågor bör t.ex. inte separeras från övriga havsmiljöfrågor. Vidare bör beslutsstrukturerna förändras så att berörda kuststater själva kan besluta om hur havet ska skyddas. Som ett första steg i den nya havsförvaltningen bör Östersjön och Kattegatt utses till pilotprojekt varifrån erfarenheter kan utvärderas och överföras till andra havsområden, t.ex. Nordsjön inklusive Skagerrak.

Motionärerna anser även att det behövs en mer planmässig hantering av hur kust- och utsjöområden används och skyddas samt en ökad integrering vid planering och förvaltning av olika marina aktiviteter. Havsmiljökommissionens förslag att reglera det svenska territorialvattnet genom zonindelning bör därför utredas (yrkande 37). Regeringen bör även tillsätta en utredning om det övergripande ansvaret inom territorialområdet och den ekonomiska zonen för bedömning av exploateringsprojekt och andra verksamheter (yrkande 38).

I motion MJ339 (v) yrkas att Länsstyrelsen i Stockholms län ska ta fram dels en förvaltningsplan för skärgården (yrkande 2), dels en sjörestaureringsplan för regionen (yrkande 3). Motionärerna påpekar att Stockholms skärgård är unik och att den är utsatt för ett hårt tryck. De anser att det behövs en samlad skärgårdsstrategi som främjar lokal skärgårdskultur baserad på ekoanpassad turism. Även regionens sjöar och vattendrag är hårt belastade och behöver restaureras, särskilt vad gäller näringsstatus men även genom andra åtgärder, t.ex. borttagande av vandringshinder.

Utskottets ställningstagande

Enligt förslag från Europeiska kommissionen bör EU:s och dess medlemsstaters politik föras samman så att de gemensamt kan bidra till att förvalta haven. Förslaget kommer att kräva ett nytt sätt att utforma och genomföra politik såväl på gemenskapsnivå, nationell och lokal nivå som på internationell nivå. Kommissionens förslag framgår av den grönbok som presenterades under förra året, Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Unionens framtida havspolitik: En europeisk vision för oceanerna och haven, KOM(2006) 275 slutlig. Grönboken syftar till att skapa en debatt om en möjlig framtida havspolitik för EU. Under konsultationstiden, som pågår till den 30 juni 2007, kommer en svensk ståndpunkt att tas fram efter hörande av berörda svenska intressenter. Riksdagen kommer att avge ett utlåtande över grönboken i maj månad.

I syfte att skapa och samla erfarenheter inför det fortsatta arbetet med tillämpningen av ekosystemansatsen i marina miljöer, har Naturvårdsverket fått i uppdrag i regleringsbrev för 2006 att utarbeta ett förslag till pilotprojekt med utgångspunkten att inom ett geografiskt avgränsat område så långt möjligt koncentrera nya insatser inriktade på havsmiljön, såsom ny kunskapsuppbyggnad, miljöövervakning, forskning, information, planering, åtgärdsförslag, lokal samverkan och förvaltning. Syftet är att nyvunna erfarenheter senare successivt ska spridas till berörda aktörer i övriga delar av landet för att stödja den där pågående uppbyggnaden av en ekosystembase-rad havsmiljöförvaltning. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2007. Regeringen avser även att inom kort ge Havsmiljöutredningen (M2006:05) tilläggsdirektiv för att utreda möjligheten att, inom ramen för de möjligheter som EU:s regelverk ger, göra Östersjön till ett pilotområde för en ny gemensam förvaltningsstrategi där länderna samverkar och finner institutionella former för att säkra efterlevnaden av ett gemensamt regelverk.

Samordningsgruppen för havsmiljöfrågor presenterade i april 2006 rapporten Aktionsplan för havsmiljön (Naturvårdsverket, rapport 5563). Aktionsplanen innehåller förslag på 30 åtgärder som kompletterar det arbete som sedan tidigare pågår för att förbättra havsmiljön. En av de föreslagna åtgärderna är att utse myndighetsansvar för öppet hav. Enligt förslaget bör det tillsättas en utredning med uppgift att se över hur ansvaret för planering och hantering av exploateringsföretag ska hanteras då det i dag saknas ett utpekat myndighetsansvar för planering utanför gränsen för det svenska territorialvattnet. EU:s marina strategi förutsätter att havet indelas i större planeringsområden, där ett mellanstatligt samarbete ska ske. För att en integrerad havsplanering ska kunna genomföras krävs det, enligt författarna till rapporten, ett centralt planeringsansvar. Åtgärden bedöms i rapporten som ett av de viktigaste förslagen. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet konstaterar att det för närvarande pågår ett omfattande arbete för att finna nya former för förvaltning av haven. Utskottet finner inte skäl att föreslå någon åtgärd i anledning av motion MJ390 (v) yrkandena 1–2 och 37–38. Motionen avstyrks i berörda delar.

Vad gäller det behov av förvaltningsplaner och sjörestaureringsplaner för Stockholmsregionen som framförs i motion MJ339 (v) yrkandena 2 och 3 instämmer utskottet i bedömningen att det är värdefullt att åtgärder vidtas för att främja ett hållbart nyttjande av skärgården och att sjöar och vattendrag restaureras. Utskottet anser däremot inte att det ankommer på riksdagen att styra enskilda länsstyrelsers verksamhet. Motionen bör därför avslås i berörda delar.

EU:s marina strategi och ekonomiska ansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (v) om utvecklingen av EU:s marina strategi och EU:s ekonomiska ansvar för Östersjön.

Jämför reservationerna 5 (v), 6 (v, mp) och 7 (v).

Motionerna

I motion MJ390 (v) framhålls EU:s ansvar för havsmiljöfrågor. Motionärerna välkomnar att Europeiska kommissionen utarbetat ett förslag till gemensam strategi för skydd och bevarande av den marina miljön men anser att det är bekymmersamt att strategin saknar konkreta krav och bindande mål. Vidare anges att tidsperspektivet är för långt, vilket riskerar att allvarligt försvåra arbetet med att återskapa friska marina ekosystem. Således yrkas att Sverige fortsatt bör verka kraftfullt för att det inom EU:s marina strategi utvecklas samstämmiga mål och åtgärdsplaner på EU-nivå samt att tidsplanen för genomförandet förkortas till 2010 (yrkande 3). Motionärerna tar även upp frågan om finansiering av saneringsåtgärder för Östersjön och anser att frågan måste lyftas på EU-nivå. I yrkande 4 anges att Sverige aktivt måste verka för att EU-medel ska avsättas för Östersjöns renovering och i yrkande 5 att EU:s övriga ekonomiska verksamhet i form av bidrag till jordbruket och investeringar i transportsektorn ska bidra till att förbättra Östersjöns miljö.

Utskottets ställningstagande

Genom ett meddelande, KOM (2005) 504 slutlig, och ett direktivförslag, KOM (2005) 505 slutlig, har kommissionen lagt fram en temainriktad strategi om skydd och bevarande av den marina miljön. Strategin bygger på en kombinerad EU-ansats och regional ansats, där gemensamma övergripande mål och ansatser läggs fast på EU-nivå, men där planering och genomförande av åtgärder lämnas till den regionala nivån. Direktivförslagets övergripande mål är att ett gott miljötillstånd ska uppnås i den marina miljön senast 2021. De europeiska marina vatten delas in i regioner. Varje medlemsland ska, i samverkan med övriga länder inom respektive region, utarbeta en marin strategi för sina vatten i enlighet med en åtgärdsplan som bl.a. inkluderar en bedömning av aktuellt miljötillstånd och av miljöpåverkan på dessa från mänskliga aktiviteter, fastställande av miljömål med tillhörande indikatorer och löpande övervakningsprogram och utarbetandet av ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammet ska enligt förslaget vara i kraft senast 2018. Varje huvudmoment vid genomförandet av strategin ska godkännas av kommissionen. Den regionala samverkan ska så långt som möjligt ske inom ramen för de regionala marina konventionerna och länderna ska göra allt de kan för att samordna sina åtgärder med

tredje land. Den övergripande målsättningen är att skydda och restaurera de europeiska marina vattnen och att garantera att mänskliga aktiviteter som påverkar dessa bedrivs på ett hållbart sätt så att nuvarande och kommande generationer kan glädjas åt och nyttja biologisk mångfald och dynamiska oceaner och hav som är säkra, rena, hälsosamma och produktiva.

Vid rådsmötet med miljöministrarna den 21 december 2006 fick förslaget till direktiv om en marin strategi starkt stöd av EU:s miljöministrar och förslaget antogs med kvalificerad majoritet. Flera ministrar ansåg att ambitionsnivån kunde ha varit högre men uttryckte sig ändå nöjda med kompromisstexten. Från Sveriges sida framfördes att förslaget gärna hade fått innehålla mer långtgående åtaganden och tydligare skrivningar på en del viktiga punkter. Efter ett svenskt förslag stimulerar direktivförslaget uttryckligen länder med särskilt utsatta marina vatten att gå före med pilotområden. Denna möjlighet är en politiskt viktig drivkraft för Östersjöarbetet, där snabba åtgärder behövs. Enligt ett annat svenskt förslag lyfts marina skyddade områden fram som viktiga komponenter i åtgärdsprogrammen. Rådets gemensamma ståndpunkt går nu till Europaparlamentet för en andra läsning. Av parlamentets första läsning och de ändringsförslag som beslutades där framgår att parlamentet önskar en betydligt högre ambitionsnivå jämfört med både kommissionens ursprungliga förslag och rådets överenskommelse, vilket stämmer väl överens med den svenska inställningen. Med det anförda anser utskottet att motion MJ390 (v) yrkande 3 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Det är en etablerad svensk inställning att det bör ske en samlad finansiering av de åtgärder som krävs för att komma till rätta med miljöproblemen i Östersjön. Inom de finansieringsinstitutioner där Sverige har en plats verkar Sverige för att medel avsätts för insatser för Östersjöns miljö. I enlighet härmed har regeringen varit pådrivande för att finansieringen av åtgärdsprogrammet i Baltic Sea Action Plan delvis ska komma från EU-medel. Med det anförda anser utskottet att motion MJ390 (v) yrkandena 4 och 5, i den mån de inte är tillgodosedda, bör avslås.

Internationell samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (v) om åtgärder inom ramen för de internationella havskonventionerna Helcom och Ospar.

Jämför reservation 8 (v).

Motionerna

Vänsterpartiet anger i motion MJ390 att EU:s marina strategi saknar såväl tempo som verktyg till de akut nödvändiga åtgärderna och att det därför är viktigt att stärka Helsingforskonventionen/Helcom och Ospar regelverk.

Vidare anges att det även i övrigt behövs ett starkt mellanstatligt samarbete som parallellt med EU verkar för de nordiska havens restaurering. Vänsterpartiet anser att Sverige bör vara ledande för att stärka miljösamarbetet mellan Östersjöländerna inom Helcom och EU samt inom Oskar vad gäller Västerhavet (yrkande 6). Helsingforskonventionen bör revideras för att åstadkomma ett hållbart nyttjande av havet där ekosystemansatsen, principen om att förorenaren betalar samt försiktighetsprincipen kan tillämpas i praktiken (yrkande 14). En reviderad Helsingforskonvention bör tillskrivas en tvistlösningsmekanism (yrkande 10) och en ekonomisk fond bör skapas inom Helsingforskonventionen för att påskynda arbetet med de mest akuta åtgärderna som länderna gemensamt beslutar om (yrkande 11). Fisket och jordbruket bör bli en integrerad del av både Helsingforskonventionen och Oskars ansvarsområden (yrkande 9). Båda konventionerna bör innehålla legalt bindande beslut och arbeta med beräkningsmodeller som gör det möjligt att utvärdera förslag till åtgärdsstrategier gentemot olika mål för ekosystemen (yrkande 7). Även Helcoms aktionsplan, Baltic Sea Action Plan, bör innehålla bindande krav (yrkande 12). Sverige bör vara drivande för att planen ska undertecknas av Östersjöländernas regeringar och inte endast av ländernas miljöministrar (yrkande 8). Sverige bör verka för att krav införs i Baltic Sea Action Plan om minskning av den radioaktiva nedsmutsningen i havet samt på ett stopp för ytterligare kustnära placeringar av nya kärnkraftsreaktorer och anläggningar för radioaktivt avfall (yrkande 13).

Utskottets ställningstagande

Regeringen är djupt engagerad och pådrivande både i förhandlingarna om EU:s marina direktiv och inom Helcom bl.a. med framtagandet av Helcoms aktionsplan Baltic Sea Action Plan, vilken ska antas i november 2007. Regeringens avsikt är att intensifiera havssamarbetet med Östersjöländerna och inom EU. Förutsättningarna för Östersjön förändrades med EU:s östutvidgning 2004, varefter samtliga Östersjöländer, utom Ryssland, omfattas av EU:s gemensamma regler på miljöområdet. Detta ger en unik möjlighet för Sverige att gemensamt med grannländerna kring Östersjön kunna besluta om och genomdriva en effektiv miljöpolitik. I EU:s arbete med den marina strategin har Sverige drivit på för att kunna gå snabbare fram. EU:s miljöministrar beslutade efter det svenska initiativet att ge möjligheter till att skapa pilotområden. Det innebär att insatser i Östersjön kan gå före, andra förvaltningsformer mellan länderna kan prövas och projekt för kunskaps- och erfarenhetsutbyte initieras. Helcoms aktionsplan för havsmiljön kan bli ett viktigt bidrag till detta pilotområde och är ett mycket viktigt internationellt initiativ för att rädda Östersjön. Regeringens ambition är att miljöarbetet i Östersjön ska ligga i framkant, spridas till

övriga länder och tjäna som exempel inom ramen för EU:s strategi. Sverige har varit pådrivande för att finansieringen av Baltic Sea Action Plan delvis ska komma från EU-medel.

Utskottet konstaterar att regeringen bedriver ett intensivt internationellt arbete för att komma till rätta med miljöproblemen i haven. Det saknas skäl att ingripa i detta arbete på det sätt som framförs i motion MJ390 (v) yrkandena 6–14. Motionsyrkandena avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Forskning och tillgänglighet till havsmiljödata

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande (v) om förstärkt havsmiljöforskning och ett yrkande (v) om kostnadsfri tillgänglighet till havsmiljödata.

Jämför reservation 9 (v).

Motionen

Vänsterpartiet anser att regeringen bör agera för att stärka forskning inriktad på dominoeffekter i havsmiljön, motion MJ390 yrkande 40. I motionen anges att människans nyttjande av åkermark ger upphov till betydande fosforförluster. Kunskapen om varför så sker är bristfällig liksom vilken påverkan på havet som detta kan ge upphov till. Forskning inriktad på dominoeffekter i havsmiljön måste stärkas för att klarlägga vilka effekter människans nyttjande ger på havets ekosystem och hur dessa effekters negativa inverkan kan minimeras eller hållas på rimliga och önskvärda nivåer.

I samma motion, yrkande 36, anförs att regeringen bör tillsätta en utredning för att utreda förutsättningarna för att göra havsmiljödata tillgängliga utan kostnad för berörda myndigheter till slutet av 2007. Vissa myndigheter, t.ex. SMHI, Lantmäteriverket, SCB och SGU, avgiftsfinansierar delar av sin verksamhet, vilket innebär att de inte tillhandahåller information kostnadsfritt. Avgifterna innebär problem för både lokala och regionala myndigheter och andra statliga verk och kan innebära att tillgänglig information inte används.

Utskottets ställningstagande

Det kommer att krävas omfattande insatser framöver för att komma till rätta med miljöproblemen i haven. För att kunna fatta beslut om vilka åtgärder som är mest miljö- och kostnadseffektiva krävs ett brett kunskapsunderlag. Regeringen har därför aviserat att den kommer att, utöver tidigare insatser, ta initiativ till en samhällsekonomisk rapport om haven, utveckling av prognosmodeller för algblomning och havsmiljöscenarier samt en

kartläggning av havsbottenarna. I den ekonomiska vårpropositionen för 2007 avsätts 40 miljoner kronor för 2007 under ett nytt anslag, 34:12 Havsmiljö. För de kommande åren, 2008–2010, avsätts 450 miljoner kronor. Enligt vad utskottet erfarit avser regeringen att ta ett bredare grepp för att tydliggöra sektorernas ansvar för havsmiljön, speciellt jordbruk, sjöfart och fiske, inklusive incitament för att reducera utsläpp i kust- och skärgårdsområden. Den 19–20 april 2007 hölls ett möte i Saltsjöbaden med representanter för Östersjöländernas miljö- och jordbruksdepartement. Vid mötet poängterades särskilt behovet av att skapa en fortsatt dialog mellan miljö- och jordbrukssektorn för att nå framgång med att minska näringsläckaget till havet.

Åtgärder för att förbättra situationen i havet förutsätter en samlad kunskap om de komplexa interaktioner som finns i ekosystemen. Havsmiljöutredningen har därför fått i uppdrag att kartlägga nuvarande verksamhet för miljöövervakning, kunskapsuppbyggnad, insamling av data samt analys av struktur och funktion hos akvatiska ekosystem. Utredningen ska lämna förslag till hur verksamheten kan effektiviseras och kvaliteten höjas samt hur samhällets arbete med åtgärder för att restaurera och bevara havsmiljön kan förbättras. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2007 (dir. 2006:87). Enligt Regeringskansliet utarbetas för närvarande ett tilläggsdirektiv till utredningen. I Havsmiljöutredningens delbetänkande, SOU 2006:112, föreslås att det etableras ett vetenskapligt havsmiljöinstitut för att stärka havsmiljöarbetet. I betänkandet anges att ett tvärvetenskapligt angreppssätt är nödvändigt för att kunna lösa de komplexa miljöproblemen i havsmiljön och att det krävs internationell samverkan. Institutets uppgifter föreslås bl.a. bli att ge vetenskapligt stöd, öka kommunikationen mellan forskare och sprida information. Delbetänkandet remissbehandlas för närvarande.

Utskottet förutsätter att regeringen följer behovet av ytterligare forskningsinsatser när det gäller människans påverkan på ekosystemen och hur ekosystemen interagerar med varandra. Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ390 yrkande 40 lämnas utan vidare åtgärd.

I Aktionsplan för havsmiljön (Naturvårdsverket, Rapport 5563) föreslås att havsmiljödata bör göras tillgängliga utan kostnad för berörda myndigheter. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet vill i sammanhanget peka på att Naturvårdsverket i regleringsbrev för 2006 fått i uppdrag att redovisa behoven av ett kunskaps- och planeringsunderlag för havsmiljön. I arbetet ingår att inventera innehållet i befintliga databaser avseende havsmiljörelaterad information och att ta fram ett underlag med den information om havsmiljön som i dagsläget finns tillgänglig i dag samt att utreda behovet av komplettering. I uppdraget ingår även och ta fram ett förslag till ett samlat program för utarbetande och sammanställande av ett sådant underlag, inklusive tidsplan och förslag till finansiering. Programmet ska bl.a. belysa hur inventeringsarbetet kan genomföras och samordnas med den ordinarie marina undersökningsverksamheten hos olika

myndigheter. Det bör framgå vilka befintliga underlag som kan nyttjas, vad som kan göras inom ramen för myndigheternas ordinarie verksamhet och vad som eventuellt kräver kompletterande finansiering. Naturvårdsverket ska även redovisa hur kvalitetssäkrade miljödata på ett bättre sätt kan göras tillgängliga på ett samlat sätt. Även relevanta data från långsiktiga fristående forsknings-, övervaknings- och uppföljningsprogram bör ingå i dessa databaser. Uppdraget ska redovisas senast den 1 februari 2008. Även Havsmiljöutredningen har i uppdrag att utreda hur en bättre samordning mellan olika databaser och system för att tillgängliggöra data kan åstadkommas. Förslaget i 2007 års ekonomiska vårproposition om ett nytt anslag för havsmiljön omfattar inrättandet av en satellitbildsdatabas vid Lantmäteriverket. En sådan databas innebär ökad tillgänglighet till data för olika användningsområden bl.a. för att upptäcka förändringar i havsmiljö och vegetation. Med det anförda avstyrks motion MJ390 yrkande 36.

Åtgärder mot övergödning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande (fp) om åtgärder mot övergödning av Västerhavet och en motion (kd) om införande av förbud mot fosfater i tvättmedel.

Jämför reservationerna 10 (s, v, mp) och 11 (s, v, mp).

Motionerna

I motion MJ268 (fp) yrkande 5 påtalas behovet av åtgärder mot övergödning av Västerhavet. Motionärerna anger att man måste arbeta brett för att stoppa utsläpp av näringsämnen i havet, t.ex. genom bättre kväverening i reningsverk och enskilda avloppsanläggningar samt anläggande av våtmarker och andra åtgärder för att minska näringstillförseln från jordbruket till havet. Vidare påpekas att den metod som startats i Lysekil, att via musselodling lyfta ur näringsämnen ur havet, noga bör följas upp och utvärderas. I motion MJ401 (kd) anges att det snarast bör införas ett förbud mot användandet av fosfater i tvättmedel.

Utskottets ställningstagande

Såsom framförs i motion MJ268 är det väsentligt att åtgärder vidtas för att komma till rätta med övergödningens problemen i haven. De av människan orsakade vattenburna utsläppen av kväve och fosforföreningar har till stor del sitt ursprung i läckage från jordbruksmark. För att minska läckaget har sedan tidigare en rad åtgärder vidtagits. Det föreligger dock behov av ytterligare insatser om miljökvalitetsmålet *Ingen övergödning* ska uppnås. Under åren fram till 2009 ska åtgärdsprogram tas fram enligt ramdirektivet

för vatten (artikel 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område). Arbetet med detta kan komma att förbättra överblicken över övergödningssituationen och även öka kunskaperna om var motåtgärder avseende både kväve och fosfor måste sättas in. Vid högnivåmötet mellan Östersjöländerna i Saltsjöbaden den 19–20 april 2007 poängterades särskilt behovet av en fortsatt dialog mellan miljö- och jordbrukssektorn för att nå framgång med att minska näringsläckaget till havet. Utskottet ser positivt på det arbete som regeringen inlett genom mötet och ser fram emot kommande förslag på nations- och sektorsövergripande åtgärder. När det gäller konkreta åtgärder vill utskottet särskilt framhålla värdet av enskilda lantbrukares insatser. Det svenska kunskaps- och rådgivningsprojektet ”Greppa Näringen” syftar till att stötta lantbrukare med kunskap och verktyg så att kväve- och fosforförlusterna kan minska på ett kostnadseffektivt sätt. Med mer kunskap och ett ökat ansvar kan de enskilda lantbrukarna runtom Östersjön bidra till att övergödningen av havet minskar. Enligt vad utskottet erfarit kommer regeringen att arbeta för att liknande informationsinsatser införs för lantbrukare i alla länder kring Östersjön.

Konkreta åtgärder som kan minska jordbrukets påverkan på haven är anläggande av skyddszoner och våtmarker samt odling av fånggrödor. Enligt det reviderade förslaget till Landsbygdsprogram för Sverige 2007–2013 lämnas ersättning för odling av fånggröda, värbearbetning och anläggande av skyddszoner. Målet är att 135 000 hektar ska odlas med fånggröda och att 65 000 hektar ska värbearbetas. Effekten av en sådan anslutning beräknas leda till att det vattenburna kväveläckaget från åkermarken minskar med ungefär 2 000 ton kväve per år. Som ytterligare mål ska ca 7 000 hektar skyddszoner inrättas längs vattendrag. En sådan skyddsåtgärd minskar ytavrinningen, erosionen och läckaget av både fosfor och kväve från området. Även florans och faunan i området gynnas. Ersättning kan även erhållas genom landsbygdsprogrammet för att anlägga våtmarker.

När det gäller rening i reningsverk kan konstateras att det i dag finns bra reningsteknik för kväve och fosfor installerad på de större reningsverken för avloppsvatten (Naturvårdsverket, Rapport 5563, s. 32). Utsläppen har minskat väsentligt och ligger nationellt sett på en nivå där ytterligare åtgärder bortsett från driftoptimering och löpande underhåll inte bedöms som realistiska. Enligt samordningsgruppen för havsmiljön kvarstår fortfarande behov av att genomföra förbättringar på ledningsnäten för att minska inläckage i ledningsnätet och utsläpp genom bräddningar. Dessutom finns anledning att öka takten i arbetet med att förnya och underhålla ledningsnäten, där betydande läckage fortfarande sker. För små och medelstora reningsverk finns en potential för ytterligare utsläppsminskningar, men även här behövs en regional anpassning så att åtgärder vidtas där de blir mest kostnadseffektiva. Frågan om ledningsnätets standard och

reningsverkens kapacitet är i första hand en kommunal angelägenhet. När det gäller utsläppen till Östersjön driver regeringen på inom Helcom för att länderna ska åta sig en ökad fosforrening i avloppsreningsverk.

En åtgärd som samordningsgruppen för havsmiljöfrågor övervägt (a.a., s. 33) är möjligheten att i större skala införa musselodlingar som näringsfälla. Samordningsgruppen valde dock att inte föra fram åtgärden som ett förslag i aktionsplanen. Lysekils kommun fick 2004 tillstånd av länsstyrelsen enligt miljöbalken för ett avloppsreningsverk som omfattar en odling av blåmusslor som alternativ till traditionell kvävereduktion. Anläggningen och musselodlingens effektivitet följs av berörda myndigheter. Musselodlingar kan stödjas på samma sätt som anläggning av annat vattenbruk inom Europeiska fiskerifonden (EFF). Inom landsbygdsprogrammet kan inte arealaserad ersättning ges för anläggningar i vatten. Utskottet vill framhålla att musselodling som miljöåtgärd eller som vattenbruk med produktion av livsmedel är ett område som i Sverige ännu är i sin linda men som sannolikt har en stor utvecklingspotential.

När det gäller utsläpp från enskilda avlopp varierar behovet av rening utifrån förhållandena på platsen, ur såväl hälsoskydds- som miljöskyddssynpunkt. Enligt 12 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH) är det generellt förbjudet att i ett vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Tillstånds- och anmälningsplikt för enskilda avlopp regleras i 13–16 §§ (FMH). Man måste alltid ansöka om tillstånd innan man inrättar en avloppsanordning som ska belastas med toalettavlopp. Naturvårdsverket har utarbetat nya allmänna råd om små avloppsanordningar, Naturvårdsverkets allmänna råd [till 2 och 26 kap. miljöbalken och 12–14 och 19 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd] om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten, som trädde i kraft den 1 augusti 2006. Betoningen ligger på anläggningarnas funktion i stället för deras konstruktion. Avsikten med de nya råden är att de ska främja användandet av ny teknik. Råden tydliggör vilka krav som bör ställas på reningsprocessen, t.ex. en reduktion av fosforinnehåll med minst 70 % i normalfallet eller kvävenivå med 50 % i känsliga områden, och överlåter åt den enskilde att välja den lämpligaste lösningen utifrån föreliggande behov. Kommunen ansvarar för rådgivning och utövar tillsyn. Naturvårdsverket har i december 2006 till regeringen avrapporterat ett regeringsuppdrag med förslag till ekonomiska bidrag som ska stimulera användningen av effektiv teknik för att minska utsläppen från enskilda avlopp (dnr 52237406). Redovisningen bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utöver nu nämnda insatser föreslås i Aktionsplan för havsmiljön ytterligare åtgärder som rör problemet med övergödning. Några av dessa förslag har regeringen gått vidare med. Utskottet förutsätter att regeringen även fortsättningsvis noga följer situationen och vidtar relevanta åtgärder vid behov. Utskottet konstaterar t.ex. att regeringen har för avsikt att driva en utveckling av europeisk han-

del med utsläppsrätter för fosfor och kväve. Med det anförda anser utskottet att motion MJ268 är tillgodosedd. Motionen kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Ett sätt att minska övergödningen i haven är, såsom påpekas i motion MJ401 (kd), att reglera användningen av fosfater i tvätt- och rengöringsmedel. Förbud mot fosfater i tvättmedel för enskilt bruk finns i medlemsstaterna Belgien, Tjeckien och Tyskland, samt är på väg att genomföras i Frankrike. Dessutom finns förbud i Norge och Schweiz. Utanför EU är användningen av fosfater i tvättmedel för hushållsbruk reglerat i Kanada, Japan och USA. Regeringskansliet har nyligen beslutat att notifiera ett förslag till nationellt förbud mot fosfater i tvättmedel för enskilt bruk till Europeiska kommissionen. Efter att förslaget har behandlats av kommissionen kommer regeringen att fatta beslut om en förordningsändring. Förutsatt att inga invändningar reses av kommissionen eller enskilda medlemsstater under anmälningsprocessen, kan ett nationellt förbud träda i kraft den 1 januari 2008. Utskottet vill även framhålla att regeringen driver på för att användandet av fosfater i tvätt- och rengöringsmedel ska regleras både i Helcoms aktionsplan, som ska antas i november 2007, och inom EU. Europeiska kommissionen arbetar för närvarande med att bedöma behovet av ett förbud och väntas komma med ett ställningstagande under våren 2007. Med det anförda anser utskottet att motion MJ401 är tillgodosedd. Motionen kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utveckling av havsmiljöarbetet, punkt 1 (s)

av Carina Ohlsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Lena Hallengren (s), Aleksander Gabelic (s) och Maria Östberg Svanelind (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utveckling av miljöarbetet för Östersjön. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ367.

Ställningstagande

Östersjön är en del av vårt ekologiska kulturarv och ligger de flesta svenskar nära hjärtat. En ren och levande havsmiljö är ett oerhört viktigt mål i sig självt. Ytterligare insatser behövs för att slå vakt om Östersjön som livskraftig havsmiljö. I detta arbete behövs alla. Havsmiljön fick allra högsta prioritet hos den förra miljöministern och i den förra regeringens miljösatningar med en tydlig inriktning på starkt utvecklat internationellt samarbete. Sverige har de senaste åren, som biståndsinsatser, byggt flera stora reningsverk i de baltiska länderna. Bara gemensamt med varandra och våra Östersjögrannar kan vi formulera en läkning av vårt sargade hav på sikt – för fiskare och turistsvärdar i kustområdena såväl som för våra barn och barnbarn. Därför vill vi förorda att stor kraft läggs vid att fortsätta utvecklingen i den ovannämnda inriktningen och att inga tilldelade resurser får omfördelas. Arbetet måste präglas av demokrati och samarbete, varför kontakten inom EU och över Östersjön kontinuerligt måste ökas. Arbetet för att rädda Östersjön kommer att ta lång tid och måste få kontinuerlig prioritet av den sittande regeringen. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Förvaltning av havet, punkt 2 (v)

av Wiwi-Anne Johansson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utformning av en ny tvärssektoriell havsförvaltning där Östersjön och Kattegatt utses till pilotprojekt. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:MJ390 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

En utvecklad havsplanering är nyckeln till en samordnad och hållbar förvaltning av havens ekosystem. Syftet är framför allt att integrera nyttjande och skydd av havsmiljöer för att säkerställa långsiktigt skydd och hållbart nyttjande av havens ekosystem och att kunna undvika onödiga konflikter inom och mellan olika nyttjare. En ny tvärssektoriell förvaltning som kan hantera komplexa samband måste utformas. Fisk och fiskefrågor kan t.ex. inte separeras från övriga havsmiljöfrågor. Det är av stor vikt att beslutsstrukturerna förändras så att berörda kuststater själva kan besluta om hur havet ska skyddas. En sådan förvaltning bör innehålla en kärna av marina skyddsområden där inga resursuttag får göras, ett större nätverk av skyddade områden där olika typer av brukande tillåts samt övriga områden med specificerade hänsynsregler för olika verksamheter. En sådan zonindelning liknar system som sedan länge tillämpas på land. Som ett första steg bör en ny regional förvaltning av Östersjön och Kattegatt skapas som ett pilotprojekt. Projektet bör utvärderas så att erfarenheter kan överföras till andra havsområden, t.ex. Nordsjön inklusive Skagerrak. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Utredning om myndighetsansvar för öppet hav, punkt 3 (v, mp)

av Wiwi-Anne Johansson (v) och Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att det svenska territorialvattnet bör regleras genom zonindelning och att det övergripande myndighetsansvaret för exploateringsprojekt bör utredas. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:MJ390 yrkandena 37 och 38.

Ställningstagande

Det mänskliga trycket på växt- och djurlivet i kust- och havsområden ökar dramatiskt och utgör ett allt större hot mot den biologiska mångfalden och havets ekosystem. Många olika intressen konkurrerar med varandra, vilket gjort konflikter mellan olika intressen vanligare. För att undvika onödiga konflikter och minimera påverkan på havsmiljön behövs en mer planmässig hantering av hur kust- och utsjöområden används och skyddas samt en ökad integrering vid planering och förvaltning av olika marina aktiviteter. Havsmiljökommissionens förslag att reglera det svenska territorialvattnet genom zonindelning för att hitta balans mellan skydd och nyttjande är mycket intressant och bör utredas. Det kommunala planeringsansvaret och länsstyrelsens ansvarsområde sträcker sig ut till gränsen för det svenska territorialvattnet. I havet utanför denna gräns saknas ett utpekat myndighetsansvar. Synpunkter på projekt utanför territorialgränsen tas i dag in av Regeringskansliet. Ett ökande behov av en integrerad planering håller på att växa fram, framför allt i Östersjön, som i dag i stort sett helt är ett innanhav i EU. Det övergripande ansvaret för att bedöma exploateringsprojekt, t.ex. vindkraftverk, kablar och andra verksamheter såväl inom territorialområdet som i den ekonomiska zonen, behöver utredas närmare. Regeringen bör tillsätta en utredning om det övergripande ansvaret inom territorialområdet och den ekonomiska zonen för bedömning av exploateringsprojekt och andra verksamheter. Utredningen bör också lämna förslag till vilken instans som bör ha huvudansvaret. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Förvaltnings- och restaureringsplaner för Stockholmsregionen, punkt 4 (s, v, mp)

av Carina Ohlsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Lena Hallengren (s), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s) och Maria Östberg Svanelind (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om behov av förvaltnings- och restaureringsplaner för Stockholmsregionen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:MJ339 yrkan- dena 2 och 3.

Ställningstagande

Stockholms skärgård är unik och där finns också stora miljöproblem förutom tillförseln av gödningsämnen: stora fartyg i trånga farleder, gifter till vattnet från bl.a. båtbottnfärger, för hårt fisketryck i vissa delar, störningar av grunda områden som är känsliga yngelplatser för fisken, för hårt

tryck från tusentals besökare och omfattande bullerproblem från en alltmer utbredd motorbåtstrafik. Det behövs en samlad skärgårdsstrategi som främjar lokal skärgårdskultur baserad på ekoanpassad turism. Ett speciellt problem är att strandskyddsbestämmelserna inte efterlevs, vilket missgynnar den del av allmänheten som inte har råd att köpa sig tillträde till attraktiva stränder. Vi ser en privatisering av de mest attraktiva och skyddsvärda vattenmiljöerna vi har. Dessutom hotas den unika biologiska mångfald som finns vid stränderna. Länsstyrelsen i Stockholms län i samarbete med berörda kommuner, Skärgårdsstiftelsen och andra intressenter bör därför ta fram en skötsel- och förvaltningsplan grundad på lokalt deltagande i syfte att få till stånd ett hållbart nyttjande av Stockholms skärgård. När det gäller Stockholmsregionens sjöar och vattendrag är fortfarande det stora problemet övergödda sjöar – ett resultat av orenade avlopp rakt ut i sjöarna under många decennier. Sjöarna går att restaurera men det kräver ofta många års behandling. Restaurering ska inte bara gälla näringsstatus utan också främja förhållandet för fisk och andra vattenlevande arter, t.ex. genom att ta bort vandringshinder. Stockholms kommun satsar nu stort på sjörestaurering, medan andra kommuner knappt gör något. I många fall berör sjöar och deras avrinningsområde flera kommuner, så ökad samordning och en strukturerad restaureringsplan behövs. Därför bör Länsstyrelsen i Stockholms län i samarbete med berörda kommuner ta fram en sjörestaureringsplan för regionen. Detta bör ges regeringen till känna.

5. EU:s marina strategi, punkt 5 (v)

av Wiwi-Anne Johansson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om EU:s marina strategi. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ390 yrkande 3.

Ställningstagande

I oktober 2005 presenterade Europeiska kommissionen för första gången ett förslag till gemensam marin strategi för EU-länderna, med det övergripande målet att uppnå god havsmiljöstatus inom EU senast 2021. Att EU tar grepp om havsmiljön är välkommet. Det är dock mycket bekymmersamt att strategin saknar konkreta krav och bindande mål. I processen har dessvärre förslaget till strategi försvagats jämfört med kommissionens meddelande, KOM(2005) 504 slutlig. Förslaget saknar nu de tidigare föreslagna målen och åtgärderna för samtliga problemområden. Tidsperspektivet är för långt och riskerar att allvarligt försvåra arbetet med att återskapa friska marina ekosystem och rimmar illa med det mål som medlemslän-

derna enades om på toppmötet i Göteborg 2001 om att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden senast 2010. Strategin är för otydlig då den i hög grad överlåter till medlemsländerna att själva bestämma målen och de åtgärder som de ska vidta. Sverige bör därför fortsatt kraftfullt verka för att det inom EU:s marina strategi utvecklas samstämmiga mål och åtgärdsplaner på EU-nivå samt att tidsplanen för genomförandet förkortas till 2010. Detta bör ges regeringen till känna.

6. EU:s ekonomiska ansvar för Östersjöns renovering, punkt 6 (v, mp)

av Wiwi-Anne Johansson (v) och Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att EU-medel bör avsättas för Östersjöns renovering. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ390 yrkande 4.

Ställningstagande

Östersjön är i dag ett av EU:s största miljömässiga katastrofområden. Det behövs medel för projekt som minskar belastningen, t.ex. byggandet av reningsverk och anläggning av våtmarker, men också medel till testning och utveckling av projekt som aktivt kan bidra till att tillståndet i Östersjön påtagligt förbättras. Sammanlagt kommer det att behövas insatser för miljardbelopp för att sanera Östersjön. Frågan om hur dessa kostnader ska fördelas mellan Östersjöländerna måste lyftas på EU-nivå. Sverige har enligt principen om att förorenaren betalar ett historiskt ansvar för Östersjöns tillstånd, men Sverige bör även aktivt verka för att EU-medel avsätts för Östersjöns renovering. Detta bör ges regeringen till känna.

7. EU:s ekonomiska verksamhet i övrigt, punkt 7 (v)

av Wiwi-Anne Johansson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att EU:s ekonomiska verksamhet i övrigt bör bidra till att förbättra Östersjöns miljö. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ390 yrkande 5.

Ställningstagande

Saneringen av Östersjön kommer att kräva insatser som uppgår till miljardbelopp. Förutom att medel för detta bör avsättas på EU-nivå bör även EU:s övriga ekonomiska verksamhet i form av bidrag till jordbruket och investeringar i transportsektorn bidra till att förbättra Östersjöns miljö. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Internationell samverkan, punkt 8 (v)

av Wiwi-Anne Johansson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om miljösamarbetet inom Helcom och Oskar. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ390 yrkandena 6–14.

Ställningstagande

EU:s marina strategi saknar tempo och verktyg till de akut nödvändiga åtgärderna. Eftersom strategin inte hindrar medlemsländer att gå före är det viktigt att stärka Helsingforskonventionen/Helcom och Oskars regelverk. Ett starkt mellanstatligt samarbete behövs för att parallellt med EU verka för de nordiska havens restaurering. Östersjöländerna och Nordsjökustens grannländer kan genom starka konventioner med bindande åtaganden gemensamt skapa den politiska kraft som möjliggör ett ökat tempo för att anpassa den europeiska sjöfartspolitikerna samt fiske- och jordbrukspolitiken till havens känsliga miljö. Sverige bör vara ledande för att stärka miljösamarbetet mellan Östersjöländerna inom Helcom och EU och inom Oskar vad gäller Västerhavet. Helsingforskonventionen bör revideras för att åstadkomma ett hållbart nyttjande av havet där ekosystemansatsen, principen om att förorenaren betalar samt försiktighetsprincipen kan tillämpas i praktiken. En reviderad Helsingforskonvention bör tillskrivas en tvistelösningsmekanism. En ekonomisk fond bör skapas inom Helsingforskonventionen för att påskynda arbetet med de mest akuta åtgärderna som länderna gemensamt beslutar om. Fisket och jordbruket bör bli en integrerad del av både Helsingforskonventionen och Oskars ansvarsområden. Helsingforskonventionen och Oskar bör införa legalt bindande beslut och arbeta med beräkningsmodeller som gör det möjligt att utvärdera förslag till åtgärdsstrategier gentemot olika mål för ekosystemen. Sverige bör vara drivande för att Helcoms aktionsplan Baltic Sea Action Plan ska undertecknas av Östersjöländernas regeringar och inte endast ländernas miljöministrar. Aktionsplanen bör innehålla krav om minskning av den radioaktiva nedsmutsningen i havet samt på ett stopp för ytterligare kustnära place-

ringar av nya kärnkraftsreaktorer och anläggningar för radioaktivt avfall. Aktionsplanen bör innehålla bindande krav. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Forskning och tillgänglighet till havsmiljödata, punkt 9 (v)
av Wiwi-Anne Johansson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om behovet av förstärkt forskning kring dominoeffekter i havsmiljön och kostnadsfri tillgänglighet till havsmiljödata. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ390 yrkandena 36 och 40.

Ställningstagande

Människans nyttjande av åkermark ger upphov till betydande fosforförluster. Kunskapen om varför så sker är bristfällig liksom vilken påverkan på havet som detta kan ge upphov till. Forskning inriktad på dominoeffekter i havsmiljön måste stärkas för att klarlägga vilka effekter människans nyttjande ger på havets ekosystem och hur dessa effekters negativa inverkan kan minimeras eller hållas på rimliga och önskvärda nivåer. Vissa myndigheter, t.ex. SMHI, Lantmäteriverket, SCB och SGU, avgiftsfinansierar delar av sin verksamhet, vilket innebär att de inte tillhandahåller information kostnadsfritt. En anledning är att verken ofta måste utföra kostnadskrävande tillrättalägganden och anpassningar av basinformationen. Avgifterna innebär dock problem för både lokala och regionala myndigheter och andra statliga verk och kan innebära att tillgänglig information inte används. Regeringen bör tillsätta en utredning för att utreda förutsättningarna för att göra havsmiljödata tillgängliga utan kostnad för berörda myndigheter till slutet av 2007. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Åtgärder mot övergödning, punkt 10 (s, v, mp)

av Carina Ohlsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Lena Hallengren (s), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s) och Maria Östberg Svanelind (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder mot övergödning. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ268 yrkande 5.

Ställningstagande

En grundförutsättning för ett fortsatt livskraftigt västkustfiske är ett levande västerhav. När det gäller övergödningsproblematiken måste man arbeta brett för att stoppa utsläpp av näringsämnen i havet. Exempel på detta är bättre kväverening i reningsverk och enskilda avloppsanläggningar, anläggande av våtmarker och andra åtgärder för att minska närings-tillförseln från jordbruket till havet. Den metod som startats i Lysekil att via musselodling lyfta ur näringsämnen ur havet bör noga följas upp och utvärderas. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Förbud mot fosfater i tvättmedel, punkt 11 (s, v, mp)

av Carina Ohlsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Lena Hallengren (s), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s) och Maria Östberg Svanellind (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förbud mot fosfater i tvättmedel. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:MJ401.

Ställningstagande

En av de bakomliggande orsakerna till den kraftiga algblomningen i Östersjön är att det i Östersjön finns för hög halt av fosfor och för låg halt av kväve, vilket gynnar tillväxten av blåalger. Fosfor, i form av fosfat, finns i tvättmedel. I flera andra EU-länder samt i Norge finns redan ett förbud mot fosfat i tvättmedel. Ett förbud även i Sverige skulle leda till bättre miljö i Östersjöområdet för både människor och djur. Eftersom frågan har tagit bör regeringens färd ett snabbt beslut om förbud mot fosfater i tvättmedel. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07: MJ268 av Lars Tysklind m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot övergödning.

2006/07: MJ339 av Kalle Larsson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Länsstyrelsen i Stockholms län i samarbete med berörda kommuner, Skärgårdsstiftelsen och andra intressenter tar fram en förvaltningsplan för skärgården grundad på lokalt deltagande i syfte att få till stånd ett hållbart nyttjande av Stockholms skärgård.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Länsstyrelsen i Stockholms län i samarbete med berörda kommuner tar fram en sjörestaureringsplan för regionen.

2006/07: MJ367 av Peter Jeppsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utveckling av Östersjöns miljöarbete i enlighet med den inslagna linjen.

2006/07: MJ390 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör agera för att en ny tvärsektorieell havsförvaltning utformas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att som ett första steg i ny havsförvaltning utse Östersjön och Kattegatt till ett pilotprojekt varifrån erfarenheter kan utvärderas och överföras till andra havsområden, t.ex. Nordsjön, inklusive Skagerrak.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige fortsatt kraftfullt bör verka för att det inom EU:s marina strategi utvecklas samstämmiga mål och åtgärdsplaner på EU-nivå samt att tidsplanen för genomförandet förkortas till 2010.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt måste verka för att EU-medel avsätts för Östersjöns renovering.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen bör verka för att EU:s övriga ekono-
miska verksamhet i form av bidrag till jordbruket och investeringar
i transportsektorn bidrar till att förbättra Östersjöns miljö.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige bör vara ledande för att stärka miljösam-
arbetet mellan Östersjöländerna inom Helcom (Baltic Sea Action
Plan) och EU och inom Oskar (Convention for the Protection of
the Marine Environment of the North-East Atlantic) vad gäller Väs-
terhavet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Helsingforskonventionen och Oskar bör införa
legalt bindande beslut och arbeta med beräkningsmodeller som gör
det möjligt att utvärdera förslag till åtgärdsstrategier gentemot olika
mål för ekosystemen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige bör vara drivande för att Helcoms
aktionsplan ska undertecknas av Östersjöländernas regeringar och
inte endast ländernas miljöministrar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att fisket och jordbruket bör bli en integrerad del av
både Helsingforskonventionen och Oskars ansvarsområden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att en reviderad Helsingforskonvention bör tillskri-
vas en tvistelösningsmekanism.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att en ekonomisk fond bör skapas inom Helsingfors-
konventionen för att påskynda arbetet med de mest akuta
åtgärderna som länderna gemensamt beslutar om.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Baltic Sea Action Plan, vilken hösten 2006 antas
av Helsingforskonventionen, bör innehålla bindande krav.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige bör verka för att krav införs i Baltic Sea
Action Plan på minskning av den radioaktiva nedsmutsningen i
havet samt på ett stopp för ytterligare kustnära placeringar av nya
kärnkraftsreaktorer och anläggningar för radioaktivt avfall.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Helsingforskonventionen bör revideras för att
åstadkomma ett hållbart nyttjande av havet där ekosystemansatsen,
principen om att förorenaren betalar samt försiktighetsprincipen kan
tillämpas i praktiken.

36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör tillsätta en utredning för att utreda förutsättningarna för att göra havsmiljödata tillgängliga utan kostnad för berörda myndigheter till slutet av år 2007.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Havsmiljökommissionens förslag att reglera det svenska territorialvattnet genom zonindelning för att hitta balans mellan skydd och nyttjande bör utredas.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör tillsätta en utredning om det övergripande ansvaret inom territorialområdet och den ekonomiska zonen för bedömning av exploateringsprojekt och andra verksamheter.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör agera för att stärka forskning inriktad på dominoeffekter i havsmiljön.

2006/07: MJ401 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förbud mot användandet av fosfater i tvättmedel.